

Poljaki kot prisilni delavci v Nemčiji

V zgodnji spomladi bodo začeli Nemci z veliko ofenzivo na zapadu ali kje na vzhodu in radi tega imajo pod orožjem zelo močno armado. Vojaški vpoklici so odtegnili mnogo delavskih moči, kar bi moglo nevarno vplivati na kmečko delo, od katerega zavisi preskrba Nemčije z živili. Ker je v tej vojni v rajhu najbolj udarjen kmet, mu bo priskočila na pomoč vlada, ki hoče zagotoviti poljsko proizvodnjo s pomočjo delavcev iz Poljske.

V nemški rajh in tudi v nemško štajersko ter na Koroško bodo spravili v presledkih od februarja do aprila en milijon Poljakov obojega spola, ki bodo zaposleni na kmetijah. Poljsko delavstvo bo razposlano po kmetih, ki se bodo oglasili, da vzamejo na delo Po-

ljake. Za svoje delo bodo prejemali ti delavci hrano in nekaj denarne odškodnine, katere jim bo izplačana šele, ko bo nedoločena službena doba pri kraju.

Nemška oblast je kmetom že dala navodila, da postopajo z delavstvom iz Poljske tako, kakro to zahtevajo plemenski predpisi in predpisi o občevarju z nasprotniki Nemčije.

Doslej je bilo po raznih krajih Nemčije zaposlenih 700.000 poljskih vojaških ujetnikov, katerim se bo pridružil v teku treh mesecev še en milijon poljskih delavcev, ki si tudi po predpisih o ujetnikih ne bodo smeli sami izbirati dela, ampak jih bo uporabljal delodajalec po svoji volji.

občo zadovoljnost z občudovanja vredno pastirsko gorečnostjo do svoje smrti.

V trboveljski delavski fari je ustanovil Vincencijevo konferenco, katere je razdelila med njegovim umnim vodstvom nad 100.000 din podpor in je kupila na Vodah prostor za dobrodelne ustanove in za cerkev. Farno cerkev je popravil od zunaj, nabavil nove cerkvene klopi in je tudi sicer vestno skrbel za olepšavo ter čast hiše božje.

Kot trboveljski župnik je bil predsednik Prosvetnega društva in načelnik Kmečko-delavske posojilnice.

V zaupani mu župniji je bil pri vseh priljubljen, ker je bil oče siromakov in je znal tudi na višjih mestih izprostiti podpore potrebnim rudarjem, med katerimi se je veselil ljubezni ter ugleda.

Za njegove velike zasluge za Cerkev je bil odlikovan z imenovanjem za duhovnega svetnika in monsignora. Kralj mu je podelil red sv. Save kot požrtvovalnemu ter neustrašenemu narodnemu borcu, kulturnemu in gospodarskemu delavcu.

Blagega g. monsignora bodo ohranili Trboveljčani v najboljšem ter trajno hvaležnem spominu, ker jim je bil dolgo let dušni pastir, oče in voditelj v težavnih časih.

Pogreb

Občo priljubljenost trboveljskega gospoda je dokazalo številno spremstvo, ki je posodilo blagemu monsignoru zadnjo pot v ponedeljek dopoldne. Rakev so prenesli v župno cerkev, kjer so bile sv. maše in je duhovščina opravila mrtvaške molitve. V cerkvi se je zbralo 35 duhovnih tovarišev in med temi kot zastopnik škofa g. stolni kanonik dr. Ivan Žagar iz Maribora, ki je vzel od blagopokojnega slovo s prižnice.

Spominjajmo se v molitvah rajnih!

† Msgr. Jakob Gašparič

Iz življenja in delovanja gospoda monsignora

Po daljši bolezni je poklical Gospod na Svečnico iz svojega vinograda po večno plačilo gospoda monsignora Jakoba Gašpariča, duhovnega svetnika in župnika v Trbovljah.

Rodil se je 4. julija 1872 pri Sv. Antonu v Slovenskih goricah. Srednjo šolo je končal v Mari-

boru in Celju, bogoslovje v Mariboru, kjer je bil posvečen na svoj god leta 1899. Kaplanoval je pri Sv. Martinu na Pohorju in osem let na Dolu pri Hrastniku. Tam je bil v veliko pomoč pri zidavi nove cerkve sedanjemu žalskemu g. župniku Veterniku. — Leta 1910 je postal župnik pri Sv. Rupertu nad Laškim. V težavni hrboviti župniji je bil z vso požrtvovalnostjo na delu 14 let. Eno največjih župnij v naši škofiji v Trbovljah je nastopil leta 1924 in jo je vodil na

Bivši amer. predsednik Hoover (desno) organizira v Ameriki denarno pomoč napadeni Finski

Romunija je v škripelch zaradi petroleja. — G. Tatarescu, ki vodi romunsko vlado v teh časih

Andrew Duncan, novi angleški vojni minister po odstopu Hore Belisha

Weygand, eden najmožnejših francoskih generalov in poveljnik zavezniških armad v Siriji

je to opazil in ga vprašal: »Zakaj jokaš?« — »Mislim sem na svojo rajno staro mater,« se je oglašil odgovor. Sedaj si je natresel tudi drugi Indijanec popra, ki je nanj enako učinkoval kakor na njegovega soseda. Tedaj pa je prvi Indijanec ostro pogledal in vprašal: »Zakaj jokaš ti?« — »Jaz jokam,« je dejal drugi, »ker te tvoja stara mati ni vzela s seboj, ko je umrla.«

★

Orn kanarček

V Buenos Airesu v Južni Ameriki so imeli razstavo kanarčkov. Ljubitelji pevcev so zbrali tam 454 redkih primerkov, med katerimi so vrvice brez primere. Tudi v barvnih odtenkih so ptice nekaj svojevrstnega. Največ jih je

naočnike v žep in se preril skozi množico na ulico. Jelenjčanom je grede še šepnil:

»Biki!«

Izenada se je iztisnil iz gneče Janko, dejal je na ves glas, da ga je komisija lahko čula:

»Hvala Bogu! Zopet imamo staro gosposko. Kaj nam je treba nove!«

Pred mestno hišo so ljudje veselo vzklikali, rdeči so se razgubili in preklinjali kmete, krčmarji so nehali nositi guljaž in vino, edino Mikica je v kotu neke krčme srkal za Andričeve denarje svojo čašico.

Luka je še zdaj stal pred vrati mestne hiše nem kakor mravlja, trd kakor kamen, bled kakor stena. Izdal ga je Mikica, izdali so ga kmetje, prepadlo mu je tri sto goldinarjev. Jezno si je grizel ustnice. Ko bi dobil Mikico v pesti, zdobil bi ga. Prijel se je za srce. Ha! Še ni vse izgubljeno. Oni denarji, katere mu je izplačal Radinič, oni denarji so še njegovi, to je več ko tri sto goldinarjev! To mu mora pomagati! Z odločnim korakom se je odpravil v Jelenje.

Najbolj so se čudili Jelenjčani. Najprej so jim novi gospodje plačali vino in šli so glasovat za novo gospodo, saj listki so bili rdeči. Zdaj so izvoljeni stari gospodje pa plačujejo ti Jelenjčanom vino, češ da so zmagali po njihovi zaslugi. Tega niso razumeli, toda pili so novo vino za staro gospodo, pozabili pa staro vino za novo gospodo.

Vse to je razumel Mikica, smejal se je in pil in pri sebi govoril:

»Ej, Luka! Tvoje niti so se pretrgale. Čakaj, lump! Pokazal ti bom, kaj veljam in ali je prav, da si me zagnal na smetišče! Izbil sem ti tri sto goldinarjev pa ti jih še bom, če bo vragu prav.«

Luka je prišel v Jelenje. Bilo je poldne. Danes je bil po človeško oblečen, kakor pravi kmet: belo srajco je imel, bele hlače, nov klobuk, nove opanke, telovnik, suknjič, vse čisto novo.

»Kaj je to?« so se čudili kmetje.

Še obrit je bil.

»Kak čudež je to?«

Luka se ni ozrl na nikogar, gledal je predse v zemljo. Šel je hitro, kakor da ga kdo podi. Zavil je na stezo in prišel do Martinove ograje. Pogledal je, vztrepetal. Pod slivami je obešala Mara perilo in si veselo pela. Luka je motril dekle, stala je s hrptom proti njemu obrnjena. Glavico je nagibala na levo, telo je zibala sem in tja. Zdaj se je dvignila na prste, zdaj je zamahala z belimi polnimi lakti, po hrbtu pa sta ji padali dve črni kiti.

Luka je stal nem in plah. Ni mogel prestopiti. Nekaj ga je gnalo naprej, nekaj ga je zadrževalo. Ali bo ali ne bo hotela? Zdaj še sme upati, dokler ne ve njene volje, ali potem, potem — če ne bi hotela, bi moral umreti. Morda pa le, morda? Dekle spoštuje očeta, oče je v stiski, denarja mu je treba, Luka pa ima denar, ima ga

V zastopstvu g. bana se je udeležil pogreba okrajni načelnik dr. Tekavčič. Zastopana je bila Trboveljska premogokopna družba, trboveljska občina, gasilci, vsi državni in samoupravni uradi. Brzobjavno sožalje je izrazil tudi predsednik senata g. dr. Anton Korošec. Med ogromno udeležbo vernikov ter šolske mladine z učiteljstvom so spremljali rajnega na pokopališče. Od odprtem grobu so se poslovili od zemeljskih ostankov nezabnega gospoda laški g. nadžupnik ter dekan g. dr. Krulc, župnik iz rojstnega kraja rajnega g. škof, za trboveljske šole ravnatelj meščanske šole g. Osterc, za bivše kaplane g. Žalar, župnik od Sv. Petra pri Mariboru, za domače duhovnike in župljane g. duhovni svetnik Ratej, v imenu Prosvetnega društva g. Renko in za lovce g. Tržan.

Po odpetih žalostinkah se je razšlo številno zadnje spremstvo z bridko zavestjo, da je sprejela slovenska zemlja truplo gorečega duhovnika ter vrlega narodnjaka, ki je delil v življenju med zaupane mu ovčice neštete duševne dobrote in storil za dobri slovenski narod, kjer koll je služboval, po svojih obilnih zmoglostih vse, da bi ga ogrel za narodno zavednost, kulturni napredek in gospodarsko izboljšanje!

*

Vzoren katoliški mož umrl. V ponedeljek, dne 5. februarja, smo spremljali na kraj miru in pokoja Franca Čevnik, po domače Pežel, posestnika na Dobrovi pri Črnečah. Rajni je dočkal lepo starost 76 let. Bil je vzoren katoliški mož, zelo tihega in mirnega značaja. Bil je 30 let cerkveni ključar v Črnečah in pri romarski cerkvi Sv. križa. Za vsjo požrtvovalnost mu ohranimo časten spomin, sorodnikom pa naše sožalje!

Smrt naraščajnika Fantovskega odseka. V nedeljo, 28. januarja smo spremlili k večnemu počitku Jožeka Grm, naraščajnika iz šent Ilja v Slov. goricah. Nosili so ga fantje v krojih, spremljali so ga pa vsi člani in članice ter naraščajniki. Pogreb je vodil g. kaplan, ki se je ob grobu z lepim govorom poslovil od pridnega dečka. Slovo je vzel od rajnega Jožeka tudi g. šolski upravitelj. Staršem naše iskreno sožalje — Jožeku pa naj sveti večna luč!

Gospodar življenja in smrti je utrgal malo cvetko pri Sv. Ani v Slovenskih goricah. Pri nas smo spremljali k zadnjemu počitku pridno in zgledno učenko Terezijo Rudl. Dolgo jo je mučila zahrbtna jetika in končno pretrgala nit življenja. Gospodarju življenja in smrti se je dopadlo, da je utrgal malo dišečo cvetko, da jo nepoškodovano vsadi v nebeški vrt!

Mrtvaški zvon je zapel v Spod. Sv. Kungoti letos že dvema otrokama in dvema odraslima. Najstarejši je bil Jurij Štiglic, 85 let star, dolgoletni naročnik »Slov. gospodarja«. Bil je poštenjak skozinskoz. Enemu gospodarju, vseučiliškemu profesorju dr. Lode v Inostu, je služil kot viničar in več let kot oskrbnik 55 let. Naj počiva v miru!

Smrtna kosa pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju. Na Svečnico smo pokopali kmeta Antona Pernata, ki je v 75. letu umrl v

Zg. Pletetjah. Bil je dolgoleten naročnik »Slov. gospodarja«, ki ga ima tudi letos naprej plačnega. Iz zakona z Jero, roj. Vindiš se je rodilo 13 otrok, od katerih je še živih deset: najstarejši je padel v svetovni vojni, drugi sin je duhovnik-trapist v Rajhenburgu, t. č. subprior in magister bratov, ki je tudi vodil očetov pogreb; ena hči je umrla že leta 1925 kot prednica šolskih sester v Imotskem v Dalmaciji; za njo je šla še mlajša sestra v samostan, ki je dobila pri preoblecitvi tudi njeno ime s. Fortunata in je zdaj v Mariboru. — Na sedmimi so domačini in prijatelji zbrali v spomin pokojnemu 50 din za afriške misijone, 75 din pa za novo lavantinsko bogoslovje. Naj počiva v Bogu! — V Apačah je umrla vrla želarka Marija Pal po dolgi hudi bolezn. — Naši šolarji pa so pokopali pridno Gizelko, sedemletno hčerko trgovca in posestnika Nadelsbergerja, učenko prvega razreda, ki je dan pred smrtjo še prejele tudi prvo sveto obhajilo. — Bog tolaži starše in vse druge žalujoče!

Smrt blage mamice. Žalostno so zapeli zvonovi 28. januarja pri Sv. Rupertu v Slovenskih goricah in naznanjali vest, da je zatisnila svoje trudne oči Marija Grabušnik. Bila je zvesta, vzorna ter skrbna gospodinja in ljubljenica otrok. Dočakala je starost 60 let. Vdano je prenašala kratko in hudo bolezen. Za njo žalujejo štirje že odrasli otroci ter hudo prizadeti mož. Pogrešali jo bodo reveži. Kateri je prišel do njene hiše, ni šel praznih rok od nje. Kako je bila prijubljena med sosedi in znanci, je pokazal njen pogreb. Domači pevci so ji pred hišo zapeli »Vigred se povrne«, in še na grobu. Na sedmimi se je nabralo za afriške misijone 70 din. Rajna naj počiva v miru — žalujočim pa naše sožalje!

Zgledna katoliška mati umrla. V Križevcih pri Ljutomeru je umrla posestnica Marija Bratina, mati okrajnega načelnika v Murski Soboti. Pokojnica je bila zgledna katoliška žena ter je dočakala lepo starost 81 let. Naj počiva v miru, a g. načelniku izrekamo iskreno sožalje!

Smrt in zadnja pot Marijine hčere in tretjerednice. Globoko je zadela faro Sv. Tomaž pri Ormožu izguba vrla Marijine hčere in tretjerednice Marije Dovečar. Bila je 34 let prednica tukajšnji Marijini družbi in obenem desna roka duhovnikom, ki so vodili Marijino družbo. Z besedo in dejanjem, še bolj pa s svojim zgledom je bila svojim sodružbenkam zares učiteljica, vzgojiteljica in — mati. Kar je druge učila, je tudi sama vestno izpolnjevala. Z molitvijo je združevala delo; žuljave in raskave roke ter sključeno telo so pričali, da je delala veliko preveč, kar je še povečalo njeno dolgoletno in mučno bolezen. Kljub velikemu delu, kljub boleznim smo jo videli pogosto v cerkvi tudi čez teden, čeprav je bila do cerkve dolga in težka pot. Kljub boleznim je do zadnjega redno prihajala k sestankom, da pove svojim sestram kako spodobno besedo. Pogrešali bodo blago dobrotnico nešteti siromaki, ki jih je ona podpirala, nešteti žalostni in obupani, ki jim je ona z materinsko besedo, še bolj pa z materinskim pogledom v

tolažbe in poguma v težke boje in viharje življenja. Sv. mašo zadušnico je opravil g. Jožef Klemenc, kaplan v Ribnici na Pohorju; z v srce segajočimi besedami se je g. kaplan v cerkvi poslovil od svoje blage dobrotnice in duhovne matere. Pogreb je vodil g. župnik in se z ganljivimi besedami poslovil od svoje dobre, zveste fanranke in tretjerednice. Duhovni vodja Marijine družbe, ki mu je bila blaga pokojnica dobra svetovalka in desna roka pri vodstvu deklet, je postavil pričujočim, zlasti še dekletom iz Marijine družbe, za zgled pokojno, njeno zgledno in vse-skozi krščansko življenje. Končno se je od drage sosesre poslovila prednica Marijine družbe in je zaključila z besedami: »Zbogom, draga sestra, na svidenje nad zvezdami!«

Gasilski častni član umrl. Nepričakovano je umrl v Cvetkovcih Jernej Petek, ki je bil daleč naokoli spoštovan kot 36 letni občinski odbornik in tri leta župan bivše občine Cvetkovci. Pod njegovim vodstvom je občina zgradila neobhodno potrebni most čez Pesnico, ustanovila se je gasilska četa, pri kateri ustanovitvi je rajni neumorno deloval, da se je že v prvem letu zgradil gasilski dom, v katerega je največ prispevala občina. Zato ga je gasilska četa pred leti imenovala za častnega člana. Pokojni je bil veren katoličan, redno je prejemal svete zakramente, bil je tretjerednik, naročnik »Slov. gospodarja«, pomagal je vsakemu, posebno se je izkazal s svojo pomočjo v vojnem času. Pogreb dragega rajnika se je vršil dne 29. januarja. Pri hiši žalosti se je od pokojnika poslovil v ganljivih besedah g. Z. Senica, Pogrebu so prisostvovali domači gasilci in mnogo občinstva. Na grobu je orisal njegovo življenje g. župnik Josip Rehar, pevski zbor pa mu je zapel v slovo žalostinko. Naj mu bo domača zemljica lahka — preostalim pa naše iskreno sožalje!

Smrt je pobrala Kolmanovega dedeka. Dne 30. januarja smo spremlili k večnemu počitku na pokopališču pri Sv. Marjeti daleč naokrog znanega Kolmanovega dedeka, ki ni bil dedek le svojim vnukom, ampak vsej vasi in okolici. Bil je zvest pristaš katoliških društev in naročnik katoliških listov. Poleg velikega števila sorodnikov, prijateljev in znancev je spremlila blagopokojnega od domače hiše iz Mezgovca tudi gasilska četa iz Dornave z obilnim članstvom in s svojo zastavo ter mu tako skazala zadnje čast kot podpornemu članu. Pokojni je vdano prenašal svojo večletno bolezen in je v 80. letu bogu vdano mirno zaspal. — Na dan pogreba in obhajanja sedmice so darovali sorodniki za novo lavantinsko bogoslovje 87 din. Bog plačaj!

Dva pogreba v Braslovčah. Tukaj smo spremlili k večnemu počitku umorjeno Nežo Puncer iz Malih Braslovč, o koje smrti je poročal zadnji »Gospodar«. Kako je bila rajna prijubljena, je pokazal njen pogreb. Poleg domačih gg. duhovnikov sta se pogreba udeležila tudi p. Hubert iz Nazarij in g. Viktor Ramšak iz Rajhenburga. — Isti dan smo pokopali tudi Rovšnik Martina, prežittkarja iz Dobrovelj. — Obema naj sveti večna luč, svojcem pa naše iskreno sožalje!

dovolj, a Mara še nima ženina. Oh, ko bi hotela, ko bi hotela! Morda bo le! Zdaj je prestopil. Zazeblo ga je, pogrelo ga je. Priplazil se je k ograji. Obstal je in dekle začel spet gledati. Gledal jo je kakor kako svetnico, gledal jo je z milim, skoraj solznim pogledom.

»Mara!« je dihnil.

Dekle ni čulo.

»Mara!« je zaklical s trepetajočim glasom.

Dekle je obrnilo glavo.

»Kdo je? — Vi ste, Luka? Kaj bi radi?«

»Le eno besedo bi rad povedal.«

»Lahko tudi dve. Kaj je dobrega?«

»Da stopim na ono stran?«

»Zakaj? Ali mi z one strani ne morete povedati?«

»Ne morem.«

»Potem kar stopite semkaj!«

Luka je skočil čez ograjo. Prvi hip ni vedel, kaj naj reče. Potem je segel v nedra po listnico in jo položil v travo pred dekle čes:

»Na, vzemi!«

»Kaj je to?«

»Denarji, polno denarja, vse, kar imam.«

»Čemu mi bo vaš denar?«

»Vzemi, prosim te. Tvojemu očetju je potreben. Zivina mu je poginila, žetev zgorela, nesrečen je.«

»Zakaj mi dajete vi denar? Zakaj dajete vse, kar imate?«

»Kako ti naj rečem!« je dejal Luka, se tresel in si šel z dlanjo čez čelo. »Ali me hočeš poslušati?«

»Hočem. Govorite!«

»Jaz sem nesrečen človek, to veš, berač sem — toda ne, ne, nisem zares berač. Ne vem za očeta, ne vem si za mater, padel sem tako v svet. Nisem lep, toda vidiš, zdaj sem čist, obrit, bel kakor tudi drugi kmetje in imam več kakor oni. Vidiš, mene je srce bolelo, da so drugi pošteni, jaz pa ne. Zakaj ne bi bil tudi jaz, mar sem jaz pes, mar sem jaz zver? Zakaj ne bi imel tudi jaz svojega doma?«

»Pa ko imate denar, bi si ga bili mogli že zdavnaj napraviti.«

»Da, da, mogel bi bil, pa to ni tako. Tavam po tem svetu kakor slepec, kakor da me je udarila roka božja.«

»Pa kaj meni to pripovedujete? Kaj hočete od mene, Luka?«

»Tebe!« je iztisnil Luka in se skrčil.

Dekle se je umaknilo za korak.

»Mene? Mene?« je spregovorila. »Ali imate norce, Luka?«

rumene barve, med razstavljenimi primerki pa najdeš tudi kanarčke oranžne in rdečkaste barve. Vendar to še ni nobena posebnost. Posebnost razstave je kanarček s črnim perjem, križanec rumenega vrvice in bolivijskega »negrilla«. Ta kanarček je bil predmet največje pozornosti na razstavišču. Na njegovi kletki je visel listek s ceno, ki je znašala nad tisoč dolarjev (43.000 din).

*

Umrl je najstarejši bankir

V Cambridgeu (Massachusetts) je umrl bankir Edmund Reardon, najstarejši bankir na svetu. Učakal je 102 leti in se je bavil z bančnimi posli skoro tik do svoje smrti.

(Dalje sledi)

*